

ZAUZIMANJE VOJARNI JNA U VARAŽDINU I PREDAJA 32. VARAŽDINSKOG KORPUSA JNA

Ivica Hrastović

UDK 355.44(497.1/.5 Varaždin)
355.311.4(497.1/.5 Varaždin)
355.711(497.1/.5 Varaždin)

Pregledni članak

Primljeno: 16.12.2006.

Prihvaćeno: 9.1.2007.

Sažetak

U prvom dijelu rada dana je kratka analitička prosudba opće političke i vojne situacije u SFRJ 1991. godine, te podaci o važnosti, snazi i sastavu 32. varaždinskog korpusa JNA koji je bio jedan od najjačih korpusa u Jugoslaviji. U drugom dijelu rada kratko se govori o formirajući Kriznih štabova i donošenju odluke o blokadi i zauzimanju vojarni JNA. U glavnom dijelu rada istaknuti su konkretni razlozi i plan blokade Garnizona Varaždin, te je ukazano na ozbiljnost i tijek pregovora o njegovo predaji hrvatskim snagama (borbe i psihološko-propagandni rat). Naglašeni su ciljevi HV-a (izbjegći oružani sukob i postići da JNA napusti Varaždin bez naoružanja) te cilj JNA (otići iz Varaždina s cijelokupnim naoružanjem). Na kraju rada zaključuje se o važnosti slamanja 32. mehaniziranog varaždinskog korpusa za ustrojavanje HV-a i pobjedu u Domovinskom ratu.

Ključne riječi: HV, ZNG, 32. varaždinski korpus, Krizni štab, JNA, blokada, zauzimanje vojarni.

1. ZNAČAJKE POLITIČKE SITUACIJE U SFRJ 1991. GODINE I POZICIJA JNA (32. VARAŽDINSKI KORPUS)

Diktiranjem događanja od strane velikosrpskih snaga, kojima je cilj bio ostvarenje Velike Srbije na jugoslavenskom prostoru, politički se rasplet u Jugoslaviji 1991. godine neumitno kretao prema ratnom rješenju. Velikosrpske snage nisu pri realiziranju cilja poštovale važeći Ustav SFRJ, niti ustave republika i pokrajina, pogodovalo im je

Dr.sc. Ivica Hrastović sudionik je Domovinskog rata i časnik HV-a. Doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U Hrvatskom vojnom učilištu obnašao je dužnosti prvog načelnika za IPD, kasnije načelnika Katedre općih predmeta i načelnika Katedre vojne povijesti. Više godina bio je predstavnik MORH-a u Nacionalnom odboru za obrazovanje o ljudskim pravima Vlade RH. Djelatna vojna osoba na službi u ZZIO „Petar Zrinski“ u Zagrebu. Na Fakultetu prometnih znanosti, studij za vojne pilote, predaje kolegij „Hrvatska vojna povijest“.

opredjeljenje velikih sila koje su bile za održavanje *statusa quo* u Europi i svijetu, a na svoju stranu "privukle" su srbiziranu i ideološki indoktriranu JNA.

U novonastaloj situaciji, proces osamostaljenja jugoslavenskih republika koje nisu prihváćale pretvaranje Jugoslavije u Veliku Srbiju, iako težak, nikako se nije mogao zaustaviti. Hrvatska je bila među prvima na tom teškom putu, a temeljna pretpostavka za njegovo ostvarenje bila je izgradnja samostalne vojske. Kako se na referendumu o novom državnopravnom položaju Hrvatske oko 94 posto građana izjasnilo za samostalnu i suverenu Republiku Hrvatsku, ljudski potencijal za stvaranje vlastite vojske i motivacija za obranu očito nisu bili u pitanju, ali je u pitanju bilo naoružanje za vojsku (posebno teško), jer je postajećim naoružanjem u srpskom interesu gospodarila JNA.

Kao najprirodniji put dolaska mlade HV do oružja nametnulo se rješenje koje je predviđalo zauzimanje vojnari JNA širom Republike Hrvatske (tu je uostalom bio uložen hrvatski novac), tim više što je svjetska organizacija (Ujedinjeni narodi) uvela za područje Jugoslavije embargo na nabavu oružja iz inozemstva. Velesile nisu respektirale to što su u tom trenutku politički sukobljene strane (Srbija i Crna Gora – ostale republike) po pitanju naoružanja bile u dijametalno suprotnom položaju. Razlozi su vjerojatno bili posljedica njihovih političkih interesa u kojima je održanje postajećeg stanja (aktualne političke karte Europe) bilo važan prioritet.

Početkom 1990-ih godina pozicije i planovi JNA i nove HV, koja se ustrojavala, bili su dijametalno suprotni. U vojnem pogledu JNA je imala razvijen ustroj, školovan kadar, relativno dobro naoružanje i 50-godišnje iskustvo, a HV nijedan od tih čimbenika. Međutim, HV je imala spomenutu motivaciju, jer je branila svoju opstojnost. Kada je riječ o Varaždinu, taj motivacijski element naglasilo je nekoliko ljudi koji su u to vrijeme imali najvažniju ulogu u obrani grada. Pukovnik Želimir Škarec iz Glavnog stožera Hrvatske vojske (koordinator akcije u Varaždinu) konstatirao je kako je "naša prednost bila u potpunom poznavanju organizacije obrane i stanja u vojarnama, a oni su o našoj snazi i borbenom rasporedu znali veoma malo, skoro ništa, ali su znali da je čitav narod protiv njih i da ga ne mogu pobijediti".¹ Zapovjednik obrane Varaždina (i 104. brigade ZNG Varaždin) pukovnik Ivan Rukljić ocijenio je da su našu prevagu donijele prave odluke u pravim trenucima (čime je JNA bila preduhitrena), uspješno lomljjenje snaga JNA našom dugotrajnom akcijom iscrpljivanja i psihičkog pritiska, to što su naši ciljevi bili mnogo jasniji i određeniji, te činjenica da je JNA bila u zabludi što se tiče podrške naroda i što nije bila pripremljena za borbu u okruženju, prepostavljajući da se u Varaždinu u njemu nikada neće naći.²

"Nesporazumi" između JNA (32. varaždinski korpus) i gradskih vlasti u Varaždinu pratili su ukupne tadašnje odnose na relaciji JNA – RH, odnosno RH – Jugoslavija, koje je karakterizirala faza propadanja zajedničke države i planirana srpsko-crnogorska agresija na Hrvatsku. Protest zapovjednika 32. korpusa (Vojna pošta br. 5044) generala Jevrema Cokića (prethodnik generala Trifunovića s kojim su kasnije vođeni pregovori o predaji korpusa), upućen u siječnju 1991. godine predsjedniku

¹ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Glavni stožer OSRH, Herbarij 65., dok. 107.

² Monografija, 104. brigada HV, Varaždin 1994., 17.

Skupštine općine Varaždin, pokazuje teško premostive nesuglasice koje su već tada bile jako naglašene. Zapovjednik Cokić se žalio da su provocirani vojnici na javnim mjestima, da su promatrani vojni objekti i da se prate sve aktivnosti JNA, da se nadziru stambeni objekti u kojima stanuju aktivne i umirovljene vojne osobe, da dolazi do nacionalističkih provokacija i sl.³ U skladu s time, već početkom veljače 1991. godine Zapovjedništvo 32. korpusa zapovjedilo je mjere za "obezbeđenje i narastanje borbene gotovosti u jedinicama",⁴ koje su poslije pojačavane. O dubini "nesporazuma" između JNA i Republike Hrvatske vrlo ilustrativno svjedoči i kasniji letak (pamflet) JNA iz prve polovice rujna 1991. godine pod nazivom "Građani Hrvatske". U letku je JNA reagirala na organiziranje manifestacije "Bedem ljubavi" širom Hrvatske (održana i u Varaždinu), u kojoj su majke tražile povrat vojnika rujanske klase iz JNA. Čitav letak, a posebno neki njegovi dijelovi, pokazuju zapanjujuće nerazumijevanje situacije od strane jugoslavenskih vojnih struktura u trenucima kada više nisu postojali realni izgledi za opstanak jugoslavenske federacije. U letku se tako kaže: "Zašto te iste 'majke' ne ustanu protiv slanja njihovih sinova, supruga i prijatelja u redove MUP-a i ZNG", "Da li je zavedenim majkama, poznato koliko njih dnevno pogine, bude ranjeno i dezertiralo iz redova MUP-a i ZNG-a. Da li im je poznato da su te paravojne organizacije bez morala i u osipanju?"⁵

2. SASTAV I SNAGA 32. VARAŽDINSKOG KORPUSA JNA

Uoči srpsko-crngorske agresije na Hrvatsku i na početku Domovinskog rata u Varaždinu je bio smješten 32. mehanizirani korpus kopnene vojske Jugoslavenske narodne armije (JNA). Zapravo je korpus ovdje bio lociran od preustroja JNA 1987./1988., kada je JNA prešla s armijskog na vojni sustav djelovanja. Korpus je bio sastavni dio V. vojne oblasti, odnosno sjeverozapadnog bojišta JNA sa središtem u Zagrebu, ranije Pete armije JNA. Graničio je s 31. mariborskim korpusom, 10. zagrebačkim korpusom, 5. banjalučkim korpusom, a na sjeveroistoku je štitio granicu prema Mađarskoj. Područje njegovog djelovanja bila je sjeverozapadna Hrvatska (Međimurje, Hrvatsko zagorje, Podravina, Bilogora, dio zapadne Slavonije, Moslavine i bjelovarsko-križevačkog područja), odnosno općine Čakovec, Varaždin, Ludbreg, Koprivnica, Đurđevac, Virovitica, Daruvar, Grubišno polje, Garešnica, Kutina, Ivanić Grad, Čazma, Bjelovar, Križevci, Vrbovec, Dugo Selo, Sveti Ivan Zelina, Novi Marof, Ivanec, Krapina, Zlatar Bistrica, Donja Stubica, Zabok, Pregrada, Klanjec i djelomično grad Zagreb. Garnizonima i vojnim objektima u Varaždinu, Čakovcu, Bjelovaru, Koprivnici, Križevcima, Virovitici, Daruvaru i dijelom u Zagrebu, upravljao je 32. korpus JNA.

³ Dražen Najman, Marija Dujić, Ivan Posilović, *Blokade i osvajanja vojarni i vojnih objekata JNA u Hrvatskoj 1991.*, 33. (dok. Vojna pošta br. 5044., br. 1481-1., od 18.01.1991.)

⁴ Isto, 34.

⁵ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane RH, GS HV, 1991., Herbarij 16., Operativna izvješća, dok. bez broja.

Sastav 32. korpusa činile su oklopno-mehanizirane, motorizirane, artiljerijsko-topničke, protuoklopno artiljerijske, inženjerijske i druge postrojbe.

U Varaždinu su se nalazili Zapovjedništvo korpusa i Garnizon JNA Varaždin (garnisonske vojarne) na više lokacija. Pored Zapovjedništva (Milčetićeva ulica), koje je predvodio general-major Vladimir Trifunović i načelnik stožera pukovnik Sreten Raduški, bile su različite podstožerne postrojbe (Veza, Vojna policija, ABKO, Sanitet), a u garnizonu su bili 32. mehanizirana "A" brigada pod zapovjedništvom pukovnika Berislava Popova (vojarna "Kalnički partizani" u Optujskoj ulici), 32. mješoviti artiljerijski puk pod zapovjedništvom potpukovnika Vladimira Davidovića (vojarna "Jalkovečke žrtve" u Križanićevoj ulici), i više vojarni, skladišta, i ustanova (vojarna "15. maj", Dom JNA, skladište-pekara "27. juli", vojna ustanova "Crvena zvijezda", garnisonska ambulanta, garnisonska vojna ekonomija, vojni poligon "Macinka", vojno skladište "Barutana", skladište streljiva i minsko-eksplozivnih sredstava "Varaždin Breg", telekomunikacijski centar na Ivančici).

U Čakovcu se nalazio 32. inženjerijski puk pod zapovjedništvom majora Josipa Babića.

U Križevcima je bio smješten 411. "R" mješoviti protuoklopni artiljerijski puk kojim je zapovijedao pukovnik Jovo Radosavljević.

U Koprivnici je bila stacionirana 73. motorizirana brigada sa zapovjednikom pukovnikom Zvonimiroom Mihajlovićem.

U Bjelovaru je djelovala 265. "A" mehanizirana brigada kojom je zapovijedao pukovnik Rajko Kovačević.

Korpus je imao veći broj vojarni-skladišta u kojima se čuvalo oružje i materijalna sredstva: Varaždin Breg kod Varaždina, Široko Brezje kod Križevaca, Crna Gora kod Koprivnice, Doljani kod Daruvara, Barutana kod Bjelovara, Šištat kod Virovitice i više manjih skladišta. Raspologao je i s više vojnih poligona, logističkih baza, streljana, vojnih ekonomija i drugih objekata vojne namjene.⁶

Prema svojoj ukupnoj snazi 32. varaždinski korpus bio je jedan od najjačih korpusa JNA.

3. FORMIRANJE KRIZNIH ŠABOVA I DONOŠENJE ODLUKE O BLOKADI I ZAUZIMANJU VOJARNI JNA - RJEŠENJE ZA NAORUŽANJE HV

U situaciji otvorene prijetnje i planirane agresije na Hrvatsku radi zauzimanja njenog teritorija, predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman donio je 27.7.1991. godine, na temelju čl. 101. i 106. Ustava RH, Odluku o osnivanju kriznih šabova u RH (Krizni štab RH, krizni štabovi regija, krizni štabovi općina, krizni štabovi mjesnih zajednica) i odredio njihove zadaće u obrani zemlje. Jedan od 13 regionalnih kriznih šabova bio je i Krizni štab za Varaždinsko-međimursku regiju, koji je pokrivalo općine

⁶ Dražen Najman, Marija Dujić, Ivan Posilović, *Blokade i osvajanja vojarni i vojnih objekata JNA u Hrvatskoj 1991.*, Zagreb 2004., 24-25.

Varaždin, Čakovec, Ivanec, Ludbreg i Novi Marof.⁷ Predsjednik tog štaba bio je Branko Čop, zapovjednik Ivan Ruklijić, članovi Ivan Žitnik, Zvonko Kulaš i Marijan Šemiga.⁸ Zapovjednik je bio na čelu Zapovjedništva u koje su ulazili zapovjednik Zbora Narodne garde, zapovjednik štaba TO i zapovjednik za policijske jedinice, Grupa za civilne funkcije sa zapovjednikom CZ, povjerenikom za sanitetsku službu, povjerenikom za gospodarstvo i snabdijevanje i dr.⁹ Po potrebi zapovjednik štaba mogao je u sastav štaba imenovati, ili na sjednice pozivati, i djelatnike iz dugih oblasti važnih za obranu i zaštitu regije.

Kako je sve ukazivalo na opasnost agresije JNA na RH, predsjednik Tuđman je na sjednici u Glavnom stožeru Hrvatske vojske 8.8. 1991. godine (prisutan dio časnika GSHV i dio članova vlade), izdao zapovijed o zauzimanju vojnih skladišta i vojarni JNA, kako bi se obranila samostalnost i suverenost zemlje. Konceptacija je bila da se prvo zauzmu manja skladišta u garnizonu Zagreb i naoružaju postrojbe, a zatim da se oslobole garnizoni JNA u sjeverozapadnoj Hrvatskoj (Varaždin, Bjelovar, Koprivnica i dr. manji garnizoni). Realizacija planiranog započela je 14.9.1991. godine kada je izvršeno zaprečavanje, ukinuto pružanje komunalnih usluga i izvršena potpuna blokada svih vojarni i drugih vojnih objekata JNA. Mora se spomenuti da je taktika zauzimanja vojarni bila predmet spora u samom vrhu HV, ali priroda tog spora i tko je bio u pravu ovdje se ne analizira.

4. RAZLOZI I PLAN BLOKADE I ZAUZIMANJA GARNIZONA VARAŽDIN

Zauzimanje Garnizona Varaždin u sjeverozapadnoj Hrvatskoj planirano je iz više razloga:

- Varaždin je imao ulogu značajnog privrednog, političkog, kulturnog i demografskog središta sjeverozapadne Hrvatske s bogatom tradicijom;
- trebalo je stvoriti slobodno operativno područje u sjeverozapadnoj Hrvatskoj radi borbenih djelovanja na ostale garnizone sjeverne Hrvatske (Koprivnica, Bjelovar, Križevci);
- bilo je vrlo važno doći do respektabilne opreme i naoružanja 32. korpusa;
- trebalo je onemogućiti spajanje mehanizirane brigade iz Varaždina s jedinicama iz Koprivnice i Bjelovara i jačanje četničkog pokreta na Bilogori;
- oslobođanjem Varaždina prisililo bi se ostale jedinice u sjeverozapadnoj Hrvatskoj na brzu predaju ili na premještaj.¹⁰

Osnovno planiranje zauzimanja Garnizona Varaždin izvršeno je na razini Kriznog štaba, a detaljno planiranje izvršeno je s predstvincima Zapovjedništva ZNG, TO, i MUP-a iz Varaždina i Čakovca i s predstvincima GSHV. Planom je bilo predviđeno da

⁷ Središnji vojni arhiv, Zagreb, GS OSRH, Herbarij 67., 1991., dok. 156.

⁸ *Isto*, dok. 160.

⁹ *Isto*, dok. 156.

¹⁰ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane, GS OSRH, Herbarij 65., 1991., dok. 107.

se nakon blokade svih vojnih objekata u Varaždinu i okolicu, pregovorima pokuša ostvariti predaja najvažnijih objekata (vojarne "Kalnički partizani" i "Jalkovečke žrtve", skladište na Varaždin Bregu, Zapovjedništvo 32. korpusa, Poligon "Macinka"), a ako to ne uspije onda ih je planirano zauzeti vojnom akcijom. Predviđalo se da će se ostalih šest manjih objekata sami predati.¹¹

U danima neposredno prije početka blokade Komande i vojarni u Varaždinu je bilo "zatišje pred buru". Iako je u izvješćima Zapovjedništva 104. brigade ZNG Varaždin Zapovjedništvu ZNG RH obično bilo navedeno da je stanje mirno i bez bitnijih promjena, te da se situacija prati u "suradnji sa Centrom za obavješćivanje i dežurnom službom Policijske uprave Varaždin",¹² i jedna i druga strana pripremale su se za rasplet situacije koja nije mogla dugo ostati ista.

Blokada vojnih objekata u Varaždinu započela je u kasnim popodnevним satima 13.9.1991. (Zapovijed predsjednika RH dr. Franje Tuđmana), i prije svanuća 14.9.1991. godine svi objekti su bili blokirani. Od 15. do 22.9.1991. godine trajao je psihološki i informativno-propagandni rat, pregovori i borbe za varaždinski garnizon i korpusni centar, a borbe za ostale korpusne dijelove (Koprivnica, Bjelovar) trajale su do kraja rujna, kada je prestao postojati 32. varaždinski korpus (17.9. osvojena je vojarna "15. maj" s pristožernim postrojbama, 19.9. vojarna "Jalkovečke žrtve sa 32. mješovitim artiljerijskim pukom, 20.9. vojno skladište Varaždin Breg, 22.9. vojarna "Kalnički partizani" sa 32. mehaniziranom brigadom i zapovjedništvom varaždinskog korpusa).

5. JAČINA SNAGA HV I NJIHOVO NAORUŽANJE PRILIKOM BLOKADE I ZAUZIMANJA VOJARNI U VARAŽDINU

Iz izvještaja kojeg je Općinski krizni štab Varaždin sredinom kolovoza 1991. godine dostavio Zapovjedništvu Kriznog štaba regije Varaždin, vidljivo je stanje pripremljenosti postrojbi HV u Varaždinu uoči presudnih rujanskih događaja. U izvještaju je evidentirana dobra popunjenošć postrojbi ljudima, relativno dobra popunjenošć vozilima, devedeset petpostotna popunjenošć osobnom i zaštitnom opremom kod TO i ZNG, izuzev kod rezervnog sastava MUP-a koji nije bio opremljen, ali i nedostatak naoružanja kod svih postrojbi, posebno nedostatak protuoklopnih i protuzrakoplovnih sredstava i lakog pješačkog naoružanja. Također je vidljivo da je u 51. mjesnoj zajednici općine Varaždin u tijeku ustrojavanje štabova i odreda Narodne zaštite (NZ), da je do tada u te odrede bilo uključeno 4000 građana, od čega je 1000 do 2000 bilo naoružano kratkim oružjem (40 %) i poluautomatskim puškama (30 %). U sustav motrenja i obavješćivanja bilo je uključeno 68 ljudi, a 20 dobrovoljaca Streljačkog saveza općine Varaždin bilo je predviđeno za snajperiste.¹³ Motivacija i moral snaga HV za obranu samostalnosti zemlje bili su maksimalni, ali je ponekad između pojedinih dijelova snaga znalo doći do nesporazuma po pitanju ovlasti i

¹¹ Isto.

¹² Središnji vojni arhiv, Ministarstvo obrane RH, GS HV, 1991., Herbarij 16, Operativna izvješća, više dok. bez broja.

¹³ Središnji vojni arhiv, Zagreb, GS HV, 104. br. HV Varaždin, 1991., dok. 4.

koordinacije djelovanja (MUP-ZNG), kao i do nedozvoljenog ponašanja pojedinih pripadnika ZNG. Policijska uprava Varaždin o tim je slabostima obavještavala Općinski krizni štab, MUP i ZNG, uz napomenu da će protiv izgrednika podnijeti prekršajne prijave.¹⁴ Primjerice, na nedozvoljeno ponašanje pripadnika ZNG-Vinica, (alkohol, neovlašteno oduzimanje motornih vozila građanima), ovu postrojbu 11.9.1991. upozorio je Općinski krizni štab¹⁵, a 13.9.1991. i načelnik štaba Zapovjedništva ZNG pukovnik Imra Agotić.¹⁶ Tom prilikom pukovnik Agotić skrenuo je pozornost zapovjedniku Henčić Stanku da postrojba svoje djelovanje mora uskladiti sa Zapovjedništvom 104. brigade iz Varaždina i s Općinskim kriznim štabom Varaždin, te da nikakve akcije ne poduzima bez suradnje s MUP-om.

O jačini naših snaga prilikom same blokade i zauzimanju vojarni sredinom rujna 1991. godine neki su naši izvori dali općenite podatke, dok su drugi bili precizniji. Prema Stjepanu Adaniću (predsjednik Kriznog štaba i poslije član štaba) naše snage u blokadi i zauzimanju varaždinskog garnizona brojale su nekoliko tisuća naoružanih ljudi, uz procjenu da se središnja vojarna "Kalnički partizani" i Komanda 32. korpusa mogu zauzeti brzo i uz minimalne žrtve.

Krešimir Čop, zapovjednik Općinskog stožera Narodne zaštite Varaždin naglasio je ulogu "svojih" odreda u tim događajima. Po njegovu mišljenju udarnu snagu oko vojnih objekata činila je pristožerna postrojba Općinskog stožera Narodne zaštite (NZ) Varaždin "Orion" i jedinice Policijske uprave Varaždin, zatim gardisti rezervnog sastava Zbora narodne garde (104. brigada ZNG) i dio 5. bojne 1. "A" brigade ZNG-a (kasnija 7. brigada HV). Specijalna postrojba "Orion" bila je zadužena i za uništavanje snajperskih položaja JNA u gradu. Odredi NZ zajedno s gardistima, policijskim snagama i postrojbama općinske TO, izvršili su i blokadu svih prometnica oko grada i blokadu drugih važnih objekata, što je bilo vrlo važno za predaju korpusa generala Trifunovića.

Pukovnik Želimir Škarec dao je sljedeće podatke o našim snagama i naoružanju¹⁷. Ljudstvo:

- Varaždin: 280 pripadnika ZNG, 100 pripadnika Policijske uprave, 300 pripadnika Narodne zaštite, te više stotina građana angažiranih na različitim zadacima;
- Čakovec: 240 pripadnika ZNG;
- Vinica: 60 pripadnika ZNG;
- Zagreb: 60 pripadnika ZNG.

Naoružanje:

- 6 minobacača 120mm,
- 9 minobacača 82 mm,
- 2 minobacača 60 mm,
- 2 Polo 9K11,

¹⁴ Središnji vojni arhiv, Ministarstvo obrane RH, GS HV, 1991., Herbarij 16., Operativna izvješća, dok. bez broja.

¹⁵ Isto, dok. bez broja.

¹⁶ Središnji vojni arhiv, Zagreb, GS HV, 104. br. HV Varaždin, 1991., dok. 14.

- 6 lansera S-2M,
- 2 protuavionska mitraljeza 12,7 mm,
- veće količine sredstava za blisku protuoklopnu borbu, 4 BOV-a,
- 60 različitih vozila.

6. PREGOVORI O PREDAJI VOJNIH OBJEKATA JNA U VARAŽDINU HRVATSKIM SNAGAMA

Urušavanje varaždinskog korpusa JNA počelo je već u prvoj polovici 1991. godine, a do konačnog slamanja korpusa došlo je u drugoj polovici rujna 1991. Slabljenje korpusa očitovalo se u nedostatku ljudstva (bježanje ročnika i časnika, nemogućnost popune pričuvnicima), u padu morala ljudstva i bojazni vojnika od čvrste blokade sve jačih hrvatskih snaga.

Kada je u rujnu 1991. godine došlo do pregovora, Krizni štab Varaždina inzistirao je na žurnoj predaji korpusa, dok je Zapovjedništvo korpusa planiralo proboj iz vojarni i po potrebi bombardiranje grada, ako mu se ne dozvoli izlazak iz grada s naoružanjem. Najjači zagovornik takve opcije bio je pukovnik Berislav Popov, zapovjednik 32. mehanizirane "A" brigade. U skladu s ovakvim stavom, kojeg Zapovjedništvo 32. korpusa nije napušтало dok na то nije bilo primorano, JNA je već prije početka blokade vojni dio tenkova iz vojarne "Kalnički partizani" postavila na prostoru između Drave i odvodnog kanala Hidroelektrane Varaždin i usmjerila prema gradu i Hidroelektrani, u vojarni "Kalnički partizani" izgradila je oko tenkovskih hangara visoki obrambeni nasip, u vojarni "Jalkovečke žrtve" pojavili su se kamion-nosači s montiranim višecijevnim bacačima raketa tipa "Oganj" i "Plamen", a iznad Varaždina svakodnevno su letjeli zrakoplovi JNA.¹⁸ Dana 11. rujna 1991. oko 20,00 sati Centar za obavlješćivanje općine Varaždin zabilježio je poziv anonimnog građanina, koji se predstavio kao SK Pokret za Jugoslaviju, s upozorenjem da će noćas pobiti sve izdajice.¹⁹

Kada je započela blokada vojarni, iz Komande garnizona Varaždin upućena je Kriznom štabu 14.9.1991. godine prijetnja da se odmah uključi voda, struja i telefoni, i da se prestane sa zaustavljanjem vojnih vozila, jer se više neće jamčiti mirno stanje, a 15. rujna 1991. zapovjedeno je da se pripreme za rušenje i paljenje manji vojni objekti koji se ne mogu braniti, da snajperisti eliminiraju "vođe demonstranata i huškače" i da se puca u one koji pokušavaju osvojiti objekte.²⁰

Odlučujuće pregovore o predaji 32. korpusa hrvatskim snagama vodili su s jedne strane zapovjednik korpusa general-major Vladimir Trifunović i načelnik stožera pukovnik Sreten Raduški, i s druge strane Krizni stožer općine Varaždin.

¹⁷ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane, GS OSRH, Herbarij 65., 1991., dok.107.

¹⁸ Monografija, 104. brigada HV, 12.

¹⁹ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane RH, GS HV, 1991., Herbarij 16., dok. bez broja.

²⁰ Dražen Najman, Marija Dujić, Ivan Posilović, *Blokade i osvajanja vojarni i vojnih objekata JNA u Hrvatskoj 1991.*, 41.

O tijeku pregovora i borbama koje su trajale u tom najkritičnijem razdoblju (15.9.-22.9. 1991.) vjerodostojno se može zaključiti iz izvješća o borbenim aktivnostima na području Varaždina, koja je Zapovjedništvo 104. brigade ZNG "R" svakodnevno slalo Zapovjedništvu ZNG RH i iz informacija koje je Ministarstvu obrane, Republičkom centru za obavljanje, dostavljao Krizni štab općine Varaždin, odnosno Centar za obavljanje Varaždin. Za realizaciju takve zadaće Krizni štab je imao svojevrsno glasilo koje je nosilo naziv "Suverena Hrvatska".²¹ O pregovorima svjedoče i slikovni i tonski zapisi Hrvatske radiotelevizije (službeni i amaterski).

U vremenu 17.-22. rujna 1991. zapovjednik 104. br. ZNG "R" Ivan Rukljić preuzeo je i zapovijedanje obranom grada Varaždina, u kojoj su uz brigadu sudjelovale postrojbe Policijske uprave Varaždin, pripadnici 5. bojne 1. "A" brigade ZNG sa sjedištem u Vinici i odredi Narodne zaštite općine Varaždin. Inače, 104. brigada, koja je odigrala vrlo važnu ulogu u slamanju 32. varaždinskog korpusa, ustrojena je (na papiru) 7. svibnja 1991. pod nazivom 5. brigada "R" Narodne garde, a za zapovjednika je određen umirovljeni potpukovnik JNA Ivan Rukljić dok je Vjeran Rožić iz Općinskog štaba TO Varaždin postavljen za načelnika stožera brigade. Ideja o ustroju nekakve hrvatske postrojbe ("Bataljuna za obranu demokracije") postojala je u Varaždinu još od studenoga 1990. godine. Kasnije je brigada preimenovana u 104. brigadu "R" ZNG, a prvo postrojavanje brigade izvršeno je 31. kolovoza 1991. godine u Zelendvoru (objekt lovног poduzeća Zelendvor u istoimenoj šumi na putu Petrijanec-Ladanje).²² Brigada je 13. rujna 1991. godine dobila zapovijed ministra obrane RH za mobilizaciju i blokiranje vojarni JNA u garnizonu Varaždin, a 15. 9. 1991. imala je prvi sukob s jedinicama JNA.²³

Prije slamanja 32. korpusa u rujnu 1991. godine pripadnici brigade, u suradnji s predstavnicima Policijske uprave Varaždin i Općinskog kriznog štaba, radili su na pripremanju blokada važnih prometnica, izrađivali su željezne ježeve i betonske blokove, surađivali sa stručnjacima Metalske industrije Varaždin vezano za ratnu proizvodnju s kojom su započeli (ispribavali ručne bombe), te se vojno obrazovali (upoznavanje s oružjem, minsko-eksplozivnim sredstvima, protuoklopnom borbom i dr.). Brigada (Operativni organ) je svakodnevno, u suradnji s Centrom za motrenje i obavljanje Varaždin i dežurnom službom Policijske uprave Varaždin, pratila događanja u svojoj zoni odgovornosti i o tome izvještavala Zapovjedništvo ZNG-a. U dnevnim izvješćima govorilo se o pokretima jedinica JNA unutar grada i između vojarni Garnizona Varaždin, o ukopavanju tenkova u vojarni "Kalnički partizani", o ulasku civila u vojarne, o prebjeglim osobama iz JNA, o dolasku kolone vojnih vozila iz Ptuja u vojarnu "Kalnički partizani", o nadljetanju aerodroma Varaždin i okolnih mesta od strane Zrakoplovstva JNA i drugim događajima važnim s vojnog aspekta.²⁴

U tijeku pregovora i s jedne i s druge strane ponajprije je vođen stalni psihološko-propagandni rat. Cilj HV bio je da se izbjegne oružani sukob s JNA i njeno napuštanje Varaždina bez naoružanja, dok je JNA nastojala iz Varaždina odvući cjelokupno

²¹ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane RH, GS HV, 1991., Herbarij 17., dok. bez broja.

²² Monografija, 104. brigada HV, 8. i 13.

²³ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane, GS OSRH, Herbarij 60., 1991., dok. 2.

²⁴ Isto, dok. 7., 8., 192., 194., 201., 205.

naoružanje. Vojni objekti bili su izljepljeni plakatima Kriznog štaba u kojima se pozivalo vojнике, časnike i građanske osobe u vojnim jedinicama i ustanovama 32. korpusa da mirno napuste vojarne. Istovremeno je JNA u Varaždinu vodila mali telefonski rat prema građanima Varaždina.²⁵ U telefonskim pozivima iz 32. korpusa Varaždincima se prijetilo napadom na grad i sl., i pritom "objašnjavalо" kako korpus zapravo od građana dobiva telefonske podrške u kojima građani izražavaju nezadovoljstvo odnosom prema vojsci koja je "mirna i korektna". Krizni štab je žurno reagirao na ovakvu neprijateljsku propagandu i poduzeo sve potrebne mjere da se građani informiraju o čemu se tu stvarno radi. Republički centar za obavješćivanje MORH-a zabilježio je 16.9.1991. u 18,19 sati anonimnu dojavu muške osobe koja jejavila da je iz povjerljivih izvora doznala kako je "za večeras ili sutra planiran proboj iz Varaždinske vojarne uz podršku avijacije."²⁶ Na sreću informacija se pokazala netočnom i to se nije obistinilo.

Nastojanje hrvatskih snaga da sa 32. korpusom izbjegnu oružani sukob nije uspjelo, ali je bilo vrlo važno da se taktičkim pregovorima i dovođenjem korpusa u gotovo bezizlaznu situaciju izbjegla puna upotreba oružja kojim je isti raspolagao. Prema riječima predsjednika Kriznog štaba i gradonačelnika Varaždina Stjepana Adanića, već 15.9.1991. godine 32. korpus je raketirao varaždinsko uzletište i započeo minobacački napad na grad. O razaranjima u gradu detaljno su bili upoznati i članovi Promatračke misije EZ, koji su o tome izvjestili Zagreb i Haag.²⁷ Snage HV-a morale su, zbog svoje uvjerljivosti i čvrste pregovaračke pozicije, odgovoriti vatrom. Iz izjave Krešimira Čopa, zapovjednika Općinskog stožera Narodne zaštite Varaždin, otvaranje vatre prema varaždinskom garnizonu nije bilo samoinicijativno, već se temeljilo na zapovijedi gradonačelnika Stjepana Adanića, koji je za to dobio odobrenje predsjednika RH Franje Tuđmana, a prvi su na objekte JNA (zgradu Komande) zapucali pripadnici "Oriona".²⁸

Centar za obavješćivanje Varaždin obavijestio je 16. rujna 1991. Republički centar za obavješćivanje da je JNA izdala zapovijed da se prema granici na području Ludbrega i Čakovca miniraju karaule, da vojnici bježe preko granice i predaju se, te da su "42 vojnika, oficira i građanska lica pobegla iz vojarne 'Kalnički partizani' i sada su na sigurnom."²⁹

U predvečerje 17. rujna 1991. godine (19,05 sati) iz vojarne "Jalkovečke žrtve" otvorena je jaka vatra po postrojbama Policijske uprave Varaždin i Zboru narodne garde, koji su vršili pasivnu blokadu tog objekta, a iz vojarne "Kalnički partizani" otvorena je minobacačka vatra po gradu i položajima HV. Zapovjedništvo 104. brigade ZNG o tome je izvjestilo Zapovjedništvo ZNG RH, uz napomenu koja je ukazivala na ozbiljnost situacije: "Neizvjesno je, dokle možemo izdržati. Gubici za sada nepoznati."³⁰

²⁵ Isto, dok. bez broja.

²⁶ Isto, dok. bez broja.

²⁷ D. Najman, M. Dujić, I. Posilović, *Blokade i osvajanja vojarni i vojnih objekata JNA u Hrvatskoj 1991.*, 42.

²⁸ Isto, 45.

²⁹ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane RH, GS HV, 1991., Herbarij 17., dok. bez broja.

³⁰ Isto, 104. br. HV Varaždin, 1991., dok. 24.

Istoga dana isto je Zapovjedništvo izvijestilo Zapovjedništvo ZNG RH o stanju i potrebama MTS, uz dostavu imena osoba koje će preuzeti osigurano oružje za brigadu (Ivan Sokač, Vlado Leskovar, Mladen Janušić).³¹

U zoru 18.9.1991. godine ponovno se pojačao intenzitet borbi sa snagama u obadvije vojarne. Nakon višesatne borbe oslojen je Dom JNA i objekt "Ivančića", a u međuvremenu su bez borbe oslojene vojarne "15. maj" i "Pekarska". Zarobljeno je 9 časnika i 30 vojnika JNA, dok je na strani HV-a poginuo jedan vojnik, a ranjenih nije bilo.³²

U podne 18.9.1991. godine (12,15 sati) u Ministarstvu obrane zaprimljena je obavijest iz Varaždina pisana rukom i s nečitkim potpisom: "Poslije 12,00 sati iz vojarne 'Kalnički partizani' u Varaždinu ispaljene tri granate te hici iz pješadijskog oružja u smjeru grada",³³ a Zapovjednik 104. brigade "R" ZNG Ivan Rukljić istog je dana Zapovjedništvo ZNG RH preciznije izvijestio o težini ratne situacije: "Kasarna 'Jalkovečke žrtve' blokirana i pod kontrolom. Kasarna 'Kalnički partizani' još uvijek je nepristupačna i trpimo jaku vatru iz minobacača 120 mm i samohodnih topova 90 mm, iz mitraljeza i snajpera. Ponovno molimo vašu pomoć, po mogućnosti jedne specijalne ili slične jedinice jačine čete, jer u protivnom teško ćemo izdržati bez jačeg oružja."³⁴

Zbog bombardiranja grada bile su odgođene Varaždinske barokne večeri, a akademski slikar Slaven Macolić došao je na ideju, razgledavajući svoj razrušeni atelje, da poslije rata javnosti prezentira slike u stanju kako su zatečene poslije bombardiranja.³⁵

U vrijeme pregovaranja u Varaždinu su doputovali brojni roditelji vojnika (pretežno iz Srbije) koji su služili vojni rok u varaždinskim vojarnama. Oni su se sastali s Komandom varaždinskog korpusa i potom posjetili vojarne. Svi su isticali kako nisu mirni i zadovoljni, a izjava nekih, koji su zaključili kako se tu radi o borbi za fotelje a njihova djeca ispaštaju, vidi se nepoznavanje stvarnog uzroka sukoba.³⁶

Blokada i intenzivni pregovori nastavili su se u Varaždinu i idućih dana, a 19.9.1991. godine nakon neprestanih borbi, koje su trajale 41 sat, predala se bez većih žrtava vojarna "Jalkovečke žrtve" potpukovnika Vladimira Davidovića. Do tada su hrvatske snage na području Varaždina imale 24 ranjena i 2 poginula. Uz naoružanje koje se nalazilo u vojarni, hrvatskim snagama predala su se tada 196 vojnika i 4 oficira.³⁷ Prema svjedočenju zapovjednika obrane grada Ivana Rukljića, JNA je u borbama za vojarnu "Jalkovečke žrtve" pobijedila samu sebe. Naime, naši radioamateri uhvatili su frekvenciju oficira u vojarni "Kalnički partizani" koji je vršio korekturu gađanja po gradu, prekrili je jačim odašiljačem i malo pomalo naveli vatru iz vojarne "Kalnički partizani" na vojarnu "Jalkovečke žrtve". Potpukovnik Davidović je zaključio da snage

³¹ Isto, dok. 21. i 22. ; Herbarij 17., dok. bez broja.

³² Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane, GS HV, 104. br. HV Varaždin, 1991., dok. 26.

³³ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane RH, GS HV, 1991., Herbarij 17., dok. bez broja.

³⁴ Isto, dok. bez broja.

³⁵ Hrvatska Radiotelevizija (HRT), INDOK, B – 9959.

³⁶ Isto, B – 493.

³⁷ Isto, B – 98812.

ZNG-a raspolažu minobacačima 120 mm i predao se.³⁸ Nakon predaje u intervjuu danom hrvatskim novinarima Davidović je objašnjavao kako je on od Komande korpusa 24 sata prije tražio dopuštenje da se preda, ali ga nije dobio. Na predaju se odlučio kada su pripadnici ZNG-a prodrli u vojarnu i počeli bacati bombe u prostorije.³⁹ Naglasio je da mu je žao za ono što se događalo oko vojarne, da nije znao za sve što se događa u gradu, da je u vojarni bio dobar odnos prema prebjezima, odnosno da se prema njima nije ništa poduzimalo i da je onaj koji je htio pobjeći to i mogao, te da on jamči kako se iz vojarne "Jalkovečke žrtve" nije pucalo po Varaždinu.⁴⁰

U predvečerje 21. rujna 1991. godine, Centar za obavlješčivanje Čakovec uhvatio je poruku iz 32. korpusa pod šifrom "Foča 101 predaje poruku Tetovu 101". Ova poruka pokazivala je da su blokada vojarni, čvrsti stavovi u pregovaranju i dotada zauzete vojarne i skladišta od strane hrvatskih snaga, bitno utjecali na samouvjerenost i odlučnost i najratobornijeg dijela Zapovjedništva varaždinskog korpusa. U poruci je stajalo: "Situacija za daljnju borbu problematična... Izgubljeni objekti sa municijom i naoružanjem... Ostali "Kalnički partizani" i Komanda korpusa. Nemamo mogućnosti otpora. Postoji mogućnost masovne predaje vojnika koja se ne može kontrolirati."⁴¹

Napokon nakon sedmodnevne blokade vojarni u Varaždinu, te višekratnih, dugotrajnih i mukotrpnih pregovora s Komandom 32. korpusa i 32. brigade, 22.9.1991. godine u kasnim prijepodnevnim satima (oko 11,00 sati) hrvatskim snagama predala su se i ta posljednja uporišta JNA u Varaždinu. Njima je toga dana rano ujutro (5,00 sati) postavljen ultimatum, a zadnje pregovore s pukovnikom Popovim u Optujskoj ulici obavili su član Općinskog kriznog štaba (glavni direktor Coninga) Radomir Čačić i pukovnik Roduški. Prema riječima Čačića u pregovorima se nije inzistiralo na klasičnoj predaji, nego se u interesu mirnog rješenja išlo na "časnu varijantu napuštanja borbe od strane jedinice JNA".⁴² Iako je HV imala u vojarni svoje obavještajce, bila je iznenađena kada je po ulasku u vojarnu našla jedan kompletan mehanizirani bataljon i jedan kompletan oklopni bataljon koji su bili konzervirani. Za Krizni štab i Zapovjedništvo obrane grada to je bila nepoznanica u trenutku kada su pripremali taktiku zauzimanja vojarne.⁴³ Predajom vojarne "Kalnički partizani" bila su okončana ratna djelovanja u Varaždinu, a oficirima i vojnicima (oko 450) osigurana je građanska odjeća i sa svojim obiteljima prevezeni su (12 autobusa i nekoliko osobnih vozila)⁴⁴ u odredišta koja su odabrali. Oko 350 vojnika opredijelilo se za odlazak u vojarne JNA u Novom Sadu.⁴⁵

O pregovorima i predaji prvog generala JNA hrvatskim snagama, predsjednik Općinskog kriznog štaba i predsjednik Izvršnog vijeća Skupštine općine Varaždin

³⁸ *Isto*, B- 98851.

³⁹ *Isto*, B - 98812.

⁴⁰ *Isto*, B – 10018.

⁴¹ *Isto*, dok. bez broja.

⁴² HRT, INDOK, B – 98851.

⁴³ *Isto*, B – 9180.

⁴⁴ *Isto*, B - 26427.

⁴⁵ *Isto*, B - 98851.

Čedomil Cesarec rekao je: "Bilo je tu i pregovora i razgovora i pravog rata. Da nije bilo prave vojne pobjede, ne bi ni pregovori uspjeli".⁴⁶ Cesarec je zahvalio općinama Čakovec, Ludbreg, Ivanec i Novi Marof koje su sudjelovale u obrani Varaždina.⁴⁷

7. VAŽNOST SLAMANJA 32. MEHANIZIRANOG VARAŽDINSKOG KORPUSA

Nakon predaje 32. varaždinskog korpusa, HV je došla u posjed sljedećeg naoružanja:

- 74 borbena tenka T-55 (sovjetski),
- desetak tenkova druge namjene (laki amfibijski tenkovi PT-76, tenkovi nosači mostova, tenkovi za izvlačenje),
- 48 oklopnih transporterja za pješaštvo OT BVP M-80,
- 18 borbenih oklopnih vozila s protuzračnim topovima,
- 6 topova *Gvozdika* 122 mm (sovjetski),
- 6 višecijevnih bacača raketa tipa *Plamen*,
- 4 VBR-a tipa *Oganj*,
- 18 top-haubica 155 mm i 12 152 mm s potrebnim prijevoznim sredstvima,
- oko 180 topova kalibra manjeg od 100 mm,
- više bitnica minobacača od 60, 82 i 120 mm,
- oko 25.000 cijevi pješačkog naoružanja,
- oko 250 raznovrsnih vozila i inženjerijskih strojeva,
- stotine tisuća tona streljiva i eksploziva,
- veće količine sredstava veza i ostalog ratnog materijala.

Istovremeno, hrvatskim snagama predalo se oko 1000 časnika, dočasnika i vojnika iz Zapovjedništva 32. korpusa i garnizonских vojarni.

U kontekstu tadašnje političke situacije (međunarodna zajednica još se nije aktivno uključila u zaustavljanje rata i rješavanje krize na prostoru bivše Jugoslavije) i vojne situacije (nedostatak oružja, posebno teškog naoružanja i oklopa, agresor cijelo ljeto i jesen drži ratnu inicijativu od istočne Slavonije do Dubrovnika), zarobljavanje cjelokupne tehnike 32. korpusa (u vrijednosti 500 - 600 milijuna USD)⁴⁸ nije bilo regionalnog značenja već od presudne važnosti za opstanak RH. Prema riječima Radimira Čačića pobjeda u Varaždinu nadmašila je u materijalnom smislu sve dotadašnje pobjede HV-a,⁴⁹ a pomoćnik ministra obrane Stjepan Adanić istakao je da je to omogućilo prekretnicu u ratu, budući da je Hrvatska tada dobila sedam puta više oružja nego što je imala.⁵⁰ Oružje je bilo upućeno na "hrvatska bojišta od Vukovara, Osijeka, Vinkovaca do Like, Dalmacije i dalmatinskih otoka".⁵¹ Ovlasti za pregled

⁴⁶ Isto.

⁴⁷ Isto, B - 11449.

⁴⁸ Monografija, 104. brigada HV, 17.; HRT, INDOK, B – 26427.

⁴⁹ HRT, INDOK, B – 11449.

⁵⁰ Isto, B – 26427.

⁵¹ Monografija, 104. brigada HV, 21.

zauzetih skladišta oružja i izuzimanje oružja imali su, ali zasigurno ne jedini, Darko Rukavina⁵² i Predrag Marketić.⁵³

Dio naoružanja zaplijenjenog od 32. korpusa ostao je i u Varaždinu. U tom je kontekstu već 24.9.1991. godine GS OSRH, između ostalog, uputio dva zahtjeva Ministarstvu obrane da se i u Varaždinu formiraju nove postrojbe: jedan samohodni artiljerijski divizion 122 m, jedan laki samohodni artiljerijski divizion PZO, i jedan haubičko-artiljerijski divizion 155 mm, odnosno mehanizirana brigada za čijeg je zapovjednika postavljen dopukovnik Ivan Basarac.⁵⁴ Od strane MORH-a (GS OS RH) određeni su i ljudi koji su dobili ovlasti da pomognu u formiranju postrojbi ZNG-a u Varaždinu. Darko Rukavina dobio je punomoći da pruži pomoći jedinicama PZO,⁵⁵ a Ivan Tonković i Nikola Lebeda da pomognu u formiranju 1. mbr.⁵⁶

Nakon zauzimanja skladišta oružja od strane hrvatskih snaga, prema zabilježenim anonimnim, ali i nekim potpisanim dojavama, bilo je i pojedinačnih slučajeva nekontroliranog odnošenja oružja. Takve dvije obavijesti Republički centar za obavlješćivanje zaprimio je iz Varaždina 20.9.1991. godine. U jednom pozivu rečeno je kako "iz skladišta municije na Varaždin Bregu ljudi razvoze oružje i municiju", a u drugom da su "jedinice Narodne zaštite osvojile neko skladište oružja kod Varaždina te odnijele izvjesnu količinu oružja koje je zatim predano MUP-u. Ostatak oružja narod nekontrolirano raznosi".⁵⁷

Nakon što su hrvatske snage zauzele vojarne u Varaždinu, vodilo se računa da se prije useljenja izvrši razminiranje kruga vojarni i sve prostorije stručno i sistematski pregledaju. Prema zapovijedi Načelnika GS HV general pukovnika Antona Tusa od 29.9.1991. godine, dostavljenoj svim Operativnim zonama, za nositelja organizacije razminiranja bio je određen inženjerijski organ, a za izvršitelja inženjerijska postrojba.⁵⁸

Kako je nakon zauzimanja vojarni, krajem rujna i početkom listopada 1991. godine u praksi dolazilo do nesporazuma oko nadležnosti nad zaplijenjenim naoružanjem, GS HV je 9.10.1991. svim Zapovjedništvima OZ, Zapovjedništvu HRM i Zapovjedništvu 1. mbr dostavio obavijest da je pokretna i nepokretna imovina bivše JNA vlasništvo HV (nesporazumi MUP-HV).⁵⁹

⁵² Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane, GS OSRH, Herbarij 8., 1991., dok. 41.

⁵³ Isto, dok. 48.

⁵⁴ Isto, Herbarij 64., 1991., dok. 207. i 208.

⁵⁵ Isto, Herbarij 8., 1991., dok. 42.

⁵⁶ Isto, Herbarij 8., 1991., dok. 45.

⁵⁷ Isto, Herbarij 17., dok. bez broja.

⁵⁸ Središnji vojni arhiv, Zagreb, II. Operativna zona, Zapovjedništvo, Operativa, 1991., dok. 2.

⁵⁹ Središnji vojni arhiv, Zagreb, Ministarstvo obrane, GS HV, 104. br. HV Varaždin, 1991., dok. 73.

KRATICE

CZ	Civilna zaštita
GS OSRH	Glavni stožer oružanih snaga
GSHV	Glavni stožer Hrvatske vojske
HV	Hrvatska vojska
JNA	Jugoslavenska narodna armija
mbr.	motorizirana brigada
MTS	Materijalna sredstva
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
NZ	Narodna zaštita
PU	Policijska uprava
RH	Republika Hrvatska
UN	Ujedinjeni narodi
USD	američki dolar
ZNG	Zbor Narodne garde

CAPTURING THE YUGOSLAV PEOPLE'S ARMY BARRACKS IN VARAŽDIN BY THE CROATIAN ARMY AND THE SURRENDER OF THE 32ND VARAŽDIN CORPS OF THE YUGOSLAV PEOPLE'S ARMY

Ivica Hrastović

Summary

In the first part the paper brings a short analytical assessment of the general political and military situation in the SFRY in 1991, and the data of significance (force and composition) of the 32nd Yugoslav People's Army (YPA) corps which was one of the strongest corps in Yugoslavia. The second part basically deals with the establishing of the Emergency Staffs and making decisions on the blockade and capturing the barracks of YPA. The central part of the work places the emphasis on the concrete reasons and the plan of the blockade of the Garrison in Varaždin, and indicated the seriousness and phases of negotiations of its surrendering to the Croatian forces (fighting and psychological and propaganda war). The objectives of the Croatian Army are analyzed (to avoid the armed conflict and leaving of YPA Varaždin without its weaponry) together with the objective of the YPA (to leave Varaždin with the complete armament). The end of the work brings the conclusion on the importance of crushing the resistance of 32nd Mechanised Varaždin corps important for organisation of CA and the victory in the Homeland War.

Keywords: CA (Croatian Army), ZNG (National Guard Corps), 32nd Varaždin Corps, Emergency Staff, YPA (Yugoslav People's Army), blockade, capturing barracks

